

УДК: 009 (082)

Гуманітарні проблеми становлення сучасного фахівця: Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції 29-31 березня 2006 р.: В 3 т. – Т. 1 / За заг. ред. А.Г.Гудманяна, О.В.Петренка. – К.: НАУ, 2006. – 304 с.

Містить матеріали щорічної науково-практичної конференції з проблем гуманітарної освіти в вищих навчальних закладах галузевого спрямування. У том I увійшли матеріали доповідей за науково-практичними напрямками „Наука і вища освіта в інформаційному суспільстві (філософський аспект)”, „Інноваційні технології навчання в профільному ВНЗ”, „Психологія професійної самореалізації особистості”, „Соціологія”, „Історія”, „Політологія”.

Організаційний комітет

Голова оргкомітету:

проф. **А.Г. Гудманян**, директор Гуманітарного інституту
Національного авіаційного університету

Заступник голови оргкомітету:

доц. **О.В. Петренко**, заступник директора Гуманітарного інституту
НАУ

Члени оргкомітету:

проф. **О.М. Акмалдінова**

доц. **Т.О. Вакуленко**

проф. **Л.Г. Дротянко**

доц. **О.М. Захарчук**

проф. **С.С. Кіраль**

проф. **Е.В. Лузік**

проф. **М.В. Луцюк**

проф. **Т.І. Люріна**

проф. **М.М. Мокляк**

проф. **О.П. Полисаєв**

доц. **О.Г. Шостак**

проф. **Я.В. Януш**

Рекомендовано до друку вченою радою Гуманітарного інституту
(Протокол №7 від 23 березня 2006 р.)

© Національний авіаційний
університет, 2006

НАУКА І ВИЩА ОСВІТА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ (ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ)

Любовь Дротянко

д. филос. н., профессор, г. Киев

Валентин Оноприенко

д. филос. н., профессор, г. Киев

Наука для образования в информационном обществе

Термин «*информационное общество*» ничего не говорит об уровне доступности *научной информации* для широкой общественности, а тем более о доступности ее получения посредством высшего образования. Последнее лежит не в плоскости наличия самой информации и ее количества в обществе, а в плоскости наличествующего в определенной стране господствующего экономического уклада, и в частности соотношения доли государственных и частных высших учебных заведений. Термин «*информационное общество*» обозначает лишь существующий уровень развития средств коммуникации, информационных технологий, а также возможности быстрой передачи, получения и обработки большого объема информации в короткие сроки для ее широкого использования в большинстве сфер общественной жизни. Понимаемое таким образом информационное общество требует от своих членов усвоения новейших научных знаний в области информатики, информационных и компьютерных технологий, а также умений и навыков приращения с их помощью новых знаний в других областях науки.

Указанные задачи выполнимы лишь в рамках системы «наука – образование», где под составляющей «образование» будем понимать систему высшего образования, ибо именно в ней, как известно, происходит процесс подготовки специалистов для различных отраслей экономики, социальной сферы, духовной культуры.

3. Психологические (так называемая компьютерная зависимость, искажение взаимодействий в социуме, переоценка жизненных приоритетов и т.п.).

Рассматривая существующие проблемы с точки зрения физического развития студенческой молодежи мы предлагаем сконцентрировать внимание на медико-биологических и психологических факторах связанных с компьютеризацией современного образования.

Ольга Сапельник

м. Київ

Ціннісно-смыслова сфера молоді в ситуації закінчення вузу

Сьогодні Україна прямує до європейської спільноти, суспільство вступає у стадію постіндустріального розвитку, формується постнекласична наука, швидко розвиваються інформаційні технології. Зростає запит не лише стосовно знаючого працівника, але й ерудованого, компетентного, творчого, здатного до відповідальності за свою діяльність, осмислену в контексті ціннісних пріоритетів. Цінності, на відміну від знань, людина сприймає не розумом та пам'яттю, а обов'язково *переживанням*, тобто тими силами людської психіки, які дозволяють індивіду, вбираючи певний зміст культури, ставати особистістю. А вбирати означає обирати. *Свобода самоідентифікації, самодійснення, самореалізації* як атрибутивна властивість особистості стала найвищим завоюванням історії культури.

Як психологічна категорія, особистість являє собою, за Д.О. Леонтьєвим, цілісну *систему смислової регуляції* життєдіяльності, тобто узгодження цілей і засобів діяльності з мотивами, потребами, цінностями й установками суб'єкта. *Ціннісно-смыслова сфера* в роботах багатьох психологів розглядається як головна підструктура в структурі особистості. Повсякденною мовою її називають «внутрішнім світом людини». Важливою характеристикою його є „складність”,

тобто наявність ряду різноспрямованих мотиваційних ліній. Тому кожен крок в життєдіяльності особистості опосередковується вибором одного вчинку, дії, рішення із спектру можливих.

Важливим моментом є те, що особистісний розвиток людини визначається не лише соціальним запитом, а насамперед залежить від її власної активності. В такому соціально-історичному контексті необхідні пошуки більш адекватних моделей освіти та, відповідно, іншого образу людини. Нові пріоритети в освіті визначають потребу в іншій “технології” педагогічної діяльності, ніж викладання основ наук. Педагогічний процес повинен бути насамперед не „навчаючим” у розумінні інформаційності, а „розвивальним” з точки зору становлення особистості, що можливо тільки за умов його ціннісної зорієнтованості. Найважливіше завдання вчителя полягає у сприянні процесу *самовизначення учня як особистості*, який є нелінійним процесом вільного вибору кожним учнем такої ієрархії цінностей, котру він переживає як істину. Учителю необхідно розуміти особливості цього процесу й вміти донести до своїх учнів. При цьому вплив не повинен порушувати *самоорганізаційної домінанти* учня і має здійснюватись засобами міжсуб'єктного діалогу, а не монологічної проповіді. Таким чином, вивчення особливостей і можливостей особистості, умов цілеспрямованого впливу на розвиток її творчих потенцій сьогодні є актуальним завданням для багатьох галузей наукового знання, зокрема філософії, соціології, педагогіки та психології.

Проведене нами пілотажне дослідження на вибірці студентів-випускників гуманітарного профілю одного з київських університетів показало відсутність гармонійної ціннісної системи та вираженої спрямованості на розвиток власної індивідуальності у тих студентів, що осмислили своє життя краще за інших (рівень осмисленості життя визначався методикою СЖО Д.О. Леонтьєва). Відтак планується емпіричне дослідження особливостей процесу формування та розвитку системи особистісних цінностей молоді в ситуації закінчення вузу. Адже юнацький вік є вирішальним у плані формування світогляду і життєвої позиції. До 25 років юнацьке самовизначення, за І.С. Коном, перевіряється

практикою, що створює можливість формування внутрішньої, автономної системи цінностей. Отже, характер вирішення цих протиріч визначатиме напрямок розвитку особистості в цілому.

Снежанна Медведєва

г. Севастополь

Ассертивность как условие профессионального становления будущих практических психологов

Анализ проблемы подготовки практических психологов в вузе показал, что данный вопрос рассматривается в основном в трех контекстах: формирование профессиональной компетентности; формирование психологической готовности к практической деятельности; профессиональное становление личности специалиста. В то же время, проблема формирования психологических качеств личности, важных и необходимых для профессии практического психолога, на сегодня является одной из острых и недостаточно разработанной. На актуальность исследования проблемы формирования ПКВ психолога указывают украинские ученые А.Ф.Бондаренко, В.А.Семиченко, Л.И.Уманец, Н.В.Чепелева и др.

Идея ассертивности предполагает формирование определенного качества поведения, которое позволяет уверенно высказывать свою точку зрения, владеть тактиками удовлетворения справедливых требований и отказа в ответ на неприемлимые притязания так, чтобы при этом не ущемлялись права других людей без манипуляции и агрессии. Подобное поведение личности включает в себя развитие таких профессионально важных качеств психолога как эмоциональная стабильность, уверенность, высокий уровень самоконтроля, гуманистическая направленность общения, умение прогнозировать развитие коммуникативной ситуации. Перечисленные качества являются достаточно

важными компонентами культуры общения, эмоциональной культуры практического психолога.. Комплексная программа развития ассертивности будущих практических психологов предполагает реализацию следующих основных принципов личностно ориентированного профессионального образования: учет потребности личности в самореализации, самоопределении и саморазвитии; опора на приоритет индивидуальности, самооценки обучаемого; соотнесение психотехнологии обучения с закономерностями профессионального становления личности. На наш взгляд формирование у студентов-психологов ассертивности в процессе специальной подготовки в значительной степени детерминирует развитие профессионально важных качеств, что является важным условием профессионального становления личности будущего практического психолога.

Олександра Брюховецька

м. Київ

Управлінське спілкування як чинник професійної самореалізації особистості керівників загальноосвітніх навчальних закладів

Самореалізація, у широкому сенсі, охоплює усе життя людини, супроводжує становлення як особистості, формування як суб'єкта власної життєдіяльності на різних рівнях, в системі різноманітних суспільних відносин, різних соціальних інститутів. Сьогодні різко змінюється суспільний запит на провідні якості і професійну компетентність керівника, необхідні для ефективного управління освітянськими установами. В умовах демократизації домінуючою стає здатність керівника здійснювати гуманістичний підхід в управлінні, виявляти високу психологічну компетентність у взаємодії з підлеглими, вміння встановлювати ділові та доброзичливі стосунки у педагогічному колективі. Комунікативна підготовка керівника освітнього